

WOJEWÓDZTWO
KUJAWSKO-POMORSKIE

**Raport z realizacji
„Kujawsko-Pomorskiego Programu Wspierania Rodziny
na lata 2014-2022”**

za rok 2020

Departament Spraw Społecznych
Toruń, marzec 2021

Spis treści

Spis treści	1
Wstęp.....	2
CEL 1: Poprawa funkcjonowania rodziny w środowisku lokalnym poprzez tworzenie społecznej sieci jej wsparcia	2
CEL 2: Zwiększenie dostępności usług dla rodzin ze szczególnymi potrzebami.....	17
CEL 3: Wzmocnienie rodzicielstwa i poprawa funkcjonowania pieczy zastępczej	18
Podsumowanie	25

Wstęp

„Kujawsko-Pomorski Program Wspierania Rodziny na lata 2014-2022” zwany dalej Programem, został przyjęty przez Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego uchwałą Nr 26/902/14 z dnia 25 czerwca 2014 r.

Niniejszy raport, obejmujący cały rok 2020, przygotowano w celu przedłożenia Komisji Pracy, Pomocy Społecznej i Bezpieczeństwa Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego¹.

Raport przygotowano zgodnie z Tabelą monitorowania realizacji „Kujawsko-Pomorskiego Programu Wspierania Rodziny na lata 2014-2022”² opisującą cele i wskaźniki realizacji Programu.

Program jest realizowany w oparciu o plan działań przygotowywany corocznie. Plan działań na rok 2020 został przyjęty Uchwałą Nr 11/432/20 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 25 marca 2020 r.

Pomimo wielu utrudnień wynikających ze stanu Epidemii Covid-19, większość zaplanowanych działań udało się zrealizować, niektóre przy zastosowaniu multimedialnych technik.

CEL 1: Poprawa funkcjonowania rodziny w środowisku lokalnym poprzez tworzenie społecznej sieci jej wsparcia.

Działania zaplanowane dla realizacji tego celu to:

1. Utworzenie Regionalnego Centrum Wspierania Rodziny (docelowo Regionalne Centrum Wspierania Rodziny będzie wspierać tworzenie sieci Lokalnych Centrów dla Rodzin w województwie kujawsko-pomorskim)
2. Wszechstronna promocja rodziny
3. Wspieranie rodzin w pełnieniu opieki nad osobami niesamodzielnymi realizowana przez inne podmioty w trybie ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie.

Ad. 1.

W 2020 r. do października kontynuowano projekt partnerski „Rodzina w Centrum 2”.³ W imieniu Samorządu Województwa liderem przedsięwzięcia jest Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Toruniu, który realizuje projekt wraz z 23 samorządami powiatowymi i miejskimi, tj. 19 powiatowymi centrami pomocy rodzinie oraz 4 ośrodkami pomocy społecznej województwa kujawsko-pomorskiego” w ramach Osi Priorytetowej 9 Solidarne społeczeństwo, Działania 9.3 Rozwój usług zdrowotnych i społecznych, Poddziałania 9.3.2 Rozwój usług społecznych w ramach części

¹ Załącznik do uchwały Nr 26/902/14 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 25 czerwca 2014 r. – Kujawsko-Pomorski Program Wspierania Rodziny na lata 2014 - 2022, s. 34.

²Jw., Tabela1, s. 32-34.

³ Więcej informacji na stronie: <https://www.rops.torun.pl/projekty/rodzina-w-centrum-2>

RPO WKP 2014-2020 współfinansowanej z Europejskiego Funduszu Społecznego. W ramach projektu w każdym powiecie województwa kujawsko-pomorskiego oraz w czterech miastach na prawach powiatu zostały utworzone i funkcjonują Centra Wspierania Rodzin (łącznie 23 Centra). Są to specjalnie przygotowane miejsca przyjazne rodzinom, w których w sytuacjach doświadczanych kryzysów udzielano różnorodnych form wsparcia, od specjalistycznego poradnictwa rodzinnego: psychologicznego, psychiatrycznego, pedagogicznego i prawnego, mediacji i terapii dla rodzin, dostosowanych do indywidualnych potrzeb w oparciu o wnikliwą diagnozę.

Projekt Rodzina w Centrum 2 w okresie 01.01.2020r. – 31.10.2020r.

Celem projektu pn. „Rodzina w Centrum2”, jest dostęp do usług wsparcia rodziny i pieczy zastępczej. W ramach projektu rodziny objęto: specjalistycznym poradnictwem rodzinnym, terapią, mediacjami, warsztatami dla osób przebywających i opuszczających pieczę zastępczą, a wychowawców i rodziców zastępczych szkoleniami motywującymi, wzmacniającymi oraz podnoszącymi ich umiejętności i kompetencje w pracy z dziećmi i młodzieżą szczególnie w sytuacjach trudnych, wynikających z różnych zagrożeń w tym pandemii. W związku z pogarszającą się sytuacją epidemiczną w kraju i związanymi z tym, pojawiającymi się nowymi problemami, rodziny zgłaszały potrzebę korzystania ze wsparcia w dłuższym okresie niż zakładał wniosek o dofinansowanie projektu. W związku z powyższym ROPS zwrócił się do IZ RPO WK-P z wnioskiem o wyrażenie zgody na wydłużenie realizacji projektu, bez konieczności zwiększania jego wartości. Taką zgodę uzyskano i projekt realizowano do 31 października 2020 r. W ramach projektu wsparcie otrzymały: osoby przebywające w pieczy zastępczej, osoby opuszczające pieczę zastępczą; osoby sprawujące rodzinną pieczę zastępczą; osoby w rodzinach przeżywających trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo - wychowawczych i systemie pieczy zastępczej (w tym rodziny objęte wsparciem asystenta rodziny); osoby sprawujące rodzinną pieczę zastępczą; kandydaci do sprawowania rodzinnej pieczy zastępczej; osoby prowadzące rodzinne domy dziecka; dyrektorzy placówek opiekuńczo - wychowawczych typu rodzinnego; wolontariusze; inne osoby, których udział w projekcie jest niezbędny do skutecznego wsparcia osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. W związku z COVID-19 w ramach projektu rozszerzono grupę do której skierowane jest wsparcie, wychowanków i wychowawców z placówek opiekuńczo wychowawczych z województwa kujawsko – pomorskiego. We wszystkich powiatach ziemskich (19) i grodzkich (4) funkcjonowały 23 Centra Wspierania Rodziny.

1) W Centrach realizowano usługi wsparcia rodziny i pieczy zastępczej w następujących formach:

- Poradnictwo specjalistyczne, łącznie: (6 368 h), w tym:
 - Poradnictwo specjalistyczne – pedagogiczne (2053 h)
 - Poradnictwo specjalistyczne – prawne (711 h)
 - Poradnictwo specjalistyczne – psychologiczne (3328 h)
 - Poradnictwo specjalistyczne – psychiatryczne (276 porad)

- Mediacje rodzinne (224 h)
- Terapia grupowa i indywidualna (816) spotkań
- Warsztaty 1- dniowe dla rodziców (39)
- Zajęcia animacyjne (30)
- Grupy wsparcia (55)
- Szkolenia dla wolontariuszy (3)
- wyjazdy edukacyjne (6)
- Superwizja rodzin zastępczych (140)
- Warsztaty dla przebywających i opuszczających pieczę (18)
- Bony edukacyjne (1)
- Warsztaty moje emocje (cykle) (13)
- Warsztaty socjoterapeutyczne dla przebywających i opuszczających pieczę (53)

2) Kursy matematyki z robotyką dla dzieci realizowany przez ROPS w Toruniu. Adresatami kursów były dzieci w wieku 11-13 lat, z rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka, oraz rodzin przeżywających trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. W kursie wzięło udział 30 uczestników.

Łącznie zrealizowano 7769 usług wsparcia rodziny. Usługami wsparcia rodziny objęto 942 osób.

Działania na rzecz deinstytucjonalizacji pieczy zastępczej

- W powiatach podejmowane były działania kierowane do lokalnych środowisk o charakterze edukacyjnym i świadomościowym. Ich celem było przekazanie wiedzy nt. rodzinnych form pieczy zastępczej, realiów ich funkcjonowania, korzyści dla przebywających w nich dzieci, problemów z jakimi rodziny zastępcze borykają się na co dzień; działania te miały zwiększyć wiedzę o idei rodzinnych form pieczy zastępczej i przyczynić się do pozyskania kandydatów na rodziny zastępcze. Podczas spotkań przekazywano wiedzę o potrzebie deinstytucjonalizacji, tj. tworzenia nowych małych, profesjonalnie przygotowanych rodzin zastępczych. Zrealizowano 3 spotkania na terenie województwa kujawsko-pomorskiego, w spotkaniach wzięło udział 76 osób.
- Zorganizowano 2 szkolenia dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz kandydatów na dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego. W szkoleniu wzięło udział 41 osób, które przygotowano do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.

Doskonalenie osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą

Ma na celu doskonalenie kadry (rodziny zastępcze, kadre prowadzących rodzinne domy dziecka i placówek opiekuńczo-wychowawczych do 14 dzieci) poprzez usługi szkoleniowe, doradcze i specjalistyczne.

Zorganizowano 3 szkolenia, dla 61 osób. Tematyka kursów/szkoleń obejmowała:

SZKOLENIA

- Dyscyplina w rodzinie zastępczej – jak kierować swoim zachowaniem, żeby wpływać na zachowanie dzieci.
- Rozumienie i budowanie przywiązania.
- Budowanie kompetencji uzdrawiających opiekunów dzieci dotkniętych traumą.

W związku z panującą od marca ubiegłego roku. pandemią COVID-19 oraz kryzysem przez nią wywołanym, mając na uwadze bezpieczeństwo uczestników projektu, dużą część szkoleń i kursów realizowano w formach zdalnych. Wychodząc naprzeciw potrzebom POW oraz mając na uwadze szczególną sytuację dzieci i młodzieży oraz wychowawców zwiększono, za zgodą IZ, grupę docelową projektu o te osoby. Zorganizowano dla nich szkolenia i kursy. Działania te pozwoliły na zminimalizowanie negatywnych skutków pandemii, w tym nasilających się problemów w placówkach opiekuńczo-wychowawczych wynikających m.in. z przymusowej izolacji.

Tematyka kursów/szkoleń obejmowała:

KURSY

- kurs specjalistyczny pn. Terapia Skoncentrowana na Rozwiązaniach.
- kurs specjalistyczny pn. Trening Zastępowania Agresji.
- kurs specjalistyczny pn. Metoda Dialogu Motywującego w pracy z trudnym nastolatkiem.

Zorganizowano 3 kursy, dla 45 osób.

SZKOLENIA

- Uzależnienia u dzieci i młodzieży
- Praca z dziećmi i młodzieżą z zaburzeniami psychicznymi
- Praca z dzieckiem krzywdzonym i wykorzystywanym seksualnie
- Terapia skoncentrowana na rozwiązaniach
- Metody radzenia sobie ze stresem w sytuacjach związanych z pandemią

Zorganizowano 5 szkoleń, dla 110 osób.

Łącznie we wszystkich formach szkoleniowych w poszczególnych działaniach przeszkolono 287 osób.

Kwota na realizację wsparcia merytorycznego na rzecz rodziny i pieczy zastępczej w 2020 roku w ramach projektu Rodzina w Centrum 2 (RPKP.09.03.02-04-0065/17) wyniosła 3.302.365,51 zł. w tym kwota dofinansowania: 3.108.685,51 zł., wkład własny: 193.680,00 zł. (wkład w projekcie stanowią świadczenia na pokrycie kosztów utrzymania dziecka w rodzinnej pieczy zastępczej).

Od czerwca 2016r. ze wsparcia w ramach projektu skorzystało blisko ok 12 000 osób.

O skali wsparcia skierowanego szeroko do rodzin w kryzysie, w tym również zastępczych, świadczy liczba przeprowadzonych porad, w tym : psychologicznych ok. 14 000 oraz prawnych ok. 5 500. Projekt zakłada interdyscyplinarne i holistyczne podejście do problematyki wsparcia rodziny, a realizowane w nim działania tworzą nową jakość pracy z rodzinami.

Ad. 2. Kolejnym działaniem wynikającym z Programu jest wszechstronna promocja rodziny, poprzez kampanie, seminaria, konferencje, szkolenia itp. przybliżające założone i już realizowane cele polityki prorodzinnej. Działania te służą rozwojowi i wzmocnieniu potencjału oraz kompetencji rodziny, społeczności lokalnej oraz prezentacji dobrych praktyk prorodzinnych w regionie. Promocja pozytywnego wizerunku rodziny poprzez wspieranie i organizację działań na rzecz edukacji środowiska lokalnego, podnosi społeczną świadomość roli rodziny. Działania na rzecz rodzin podejmowane przez Departament Spraw Społecznych w 2020 roku realizowane były poprzez:

1) Wsparcie informacyjne (dostarczanie potrzebnych informacji i porad dla lepszego funkcjonowania rodzin) w formie szkoleń, seminariów, spotkań czy publikacji:

- a) Szkolenie „Zastosowanie Kodeksu Postępowania Administracyjnego w systemie pomocy w wsparcia społecznego” – 3, jednodniowe szkolenia.

Celem szkolenia było usystematyzowanie wiedzy z zakresu procedur administracyjnych stosowanych w systemie pomocy i wsparcia społecznego. To kontynuacja zeszłorocznego szkolenia, które cieszyło się ogromnym zainteresowaniem. Ze względu na kryzys epidemiczny nie mogliśmy spotkać się w znanej i praktykowanej formule osobistego kontaktu. Stąd tegoroczna tura szkoleń z KPA miała wymiar online, zorganizowano 3 edycje tego szkolenia; przed komputerami uczestnicy spotkali się 5, 18 i 25 czerwca. Realizatorem szkolenia była Fundacja Gospodarcza Pro Europa, a warsztaty prowadziła prawnik - Beata Rataj.

Teoria została zilustrowana przykładami z pracy zawodowej osoby prowadzącej zajęcia. Kontakt z Panią mecenas był możliwy za pośrednictwem live czatu, z czego uczestnicy chętnie korzystali. W trzech edycjach szkoleń wzięło udział 75 osób z 38 ośrodków z całego regionu.

Zajęcia zostały wysoko ocenione przez uczestników szkolenia, szczególnie postawa i kompetencje trenera, znajomość przedstawianego tematu, umiejętność przekazywania wiedzy, o czym świadczą oceny z przeprowadzonych ankiet.

- b) „Jak skutecznie reagować na przemoc wobec dziecka? Procedura Niebieskiej Karty, odebranie dziecka z rodziny” – cykl 3, jednodniowych szkoleń.

Szkolenie pt.: „Jak skutecznie reagować na przemoc wobec dziecka? Procedura Niebieskiej Karty, odebranie dziecka z rodziny” zostało zadedykowane pracownikom instytucji pomocy społecznej. W związku z sytuacją epidemiologiczną w kraju zajęcia zrealizowane zostały w formie on-line (webinarium). W trzech terminach zajęć tj. 30 września oraz 2 i 9 października wzięło udział 148 osób z terenu całego województwa. Formuła szkolenia spowodowała, że mogli w nim uczestniczyć pracownicy socjalni z najdalszych nawet zakątków regionu. Dzięki realizacji zadania wsparcia udzielono specjalistom z 41 instytucji z obszaru pomocy społecznej. Szkolenie miało na celu:

- podniesienie wiedzy z zakresu praktycznego stosowania przepisów mających na celu ochronę dziecka przed przemocą i reagowania w sytuacjach występowania przemocy wobec dziecka;
- analizę zagadnień związanych z przepisami chroniącymi dziecko przed przemocą w rodzinie oraz wskazanie procedur w sytuacji, gdy ona zaistniała;
- przedstawienie zagadnień związanych z procedurą Niebieskiej Karty oraz odebrania dziecka z rodziny;
- wskazanie najnowszych zmian prawno-organizacyjnych dotyczących opuszczenia mieszkania przez osobę stosującą przemoc w rodzinie.

Realizatorem szkolenia była Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej im. Jerzego Regulskiego, a zajęcia prowadziła Pani Barbara Kunysz-Syrytczyk - radca prawny, absolwent Wydziału Prawa i Administracji UJ w Krakowie, absolwent studiów podyplomowych Wyższej Szkoły Marketingu i Zarządzania w Chrzanowie w zakresie Menadżer Ekonomii Społecznej, członek etatowy SKO, doświadczony szkoleniowiec, wykładowca uczelni wyższych. Zajęcia cieszyły się dużym zainteresowaniem odbiorców, którzy mieli szansę na zadawanie pytań i uzyskanie odpowiedzi dotyczących praktycznego zastosowania prezentowanych rozwiązań.

2) Wsparcie wartościujące (wzmacnianie wartości rodziny, promocja dietności i „wartości dziecka”, ukazanie pozytywnych aspektów modelu rodziny z większą liczbą dzieci oraz promowanie i wzmacnianie ojcostwa) realizowane poprzez:

- a) Promocja wartości rodziny i konieczność działań wspierających rodzinę poprzez tworzenie programów i systemów wsparcia zarówno w samorządach jak i innych instytucjach i środowiskach zawodowych i społecznych, poprzez dystrybucję materiałów promocyjnych

Przygotowanie materiałów promocyjnych w postaci maseczki ochronnej, które użytkowane powszechnie mają budzić refleksje oraz zwiększać rangę rodziny wśród preferowanych wartości przez mieszkańców regionu. Materiały promocyjne zostały rozdysponowane wśród

odbiorców działań realizowanych w ramach „Kujawsko-Pomorskiego Programu Wspierania Rodzin”.

Maseczka ochronna – materiał promujący „Kujawsko-Pomorski program Wspierania Rodzin” - wizualizacja

3) Wsparcie integrujące (wzmacnianie więzi rodziny ze środowiskiem lokalnym, budowanie społecznych koalicji złożonych z lokalnych samorządów, biznesu, organizacji pozarządowych na rzecz rozwoju i wsparcia rodziny, wzmacnianie działań na rzecz międzypokoleniowej integracji rodzin) realizowane poprzez:

- a) Działania Wojewódzkiej Rady ds. Polityki Senioralnej przy Marszałku Województwa Kujawsko-Pomorskiego

W roku 2020 odbyły się 2 posiedzenia Wojewódzkiej Rady ds. Polityki Senioralnej przy Marszałku Województwa Kujawsko-Pomorskiego. W dniu 3 marca w siedzibie Urzędu Marszałkowskiego w Toruniu odbyło się pierwsze posiedzenie WRds.PS pod przewodnictwem Pani Krystyny Żejmo-Wysockiej. Podczas posiedzenia członkowie Rady obradowali nad przyjęciem planu pracy WRds.PS na rok 2020 oraz kolejne lata kadencji.

W dniu 7 października w siedzibie Urzędu Marszałkowskiego w Toruniu, odbyło się kolejne posiedzenie WRds.PS. Spotkanie poprowadziła Pani K. Żejmo-Wysocka, Przewodnicząca WRds.PS, która na wstępie poinformowała o pozytywnym rezultacie starań województwa o pozyskanie z budżetu UE środków, w kwocie 7 milionów złotych, na pomoc w zwalczaniu skutków Covid-19. Transfer ww. środków rozpocznie się jeszcze w tym roku i przeznaczone zostaną one na granty dla organizacji pozarządowych naszego województwa, zaś ich dystrybucją zajmą się Ośrodki Wsparcia Ekonomii Społecznej. W dalszej części spotkania Dyrektor Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Toruniu pan Adam Szponka, przedstawił aktualne działania województwa na rzecz seniorów. Poinformował też o trwających przygotowaniach do kolejnych zakupów środków ochrony indywidualnej, zabezpieczających przed zarażeniem. Omówił także nowy instrument wsparcia dla podmiotów ekonomii społecznej w związku z przeciwdziałaniem wystąpienia COVID-19. Instrument ten polega na dokonywaniu przez OWES zakupów produktów i usług służących przeciwdziałaniu skutkom COVID-19 od tych podmiotów, w tym zakup środków ochrony osobistej czy zamawiania usług cateringowych. Poinformował również o trwających przygotowaniach do uruchomienia kolejnej edycji „Teleopieki” jako formy wsparcia opiekuńczego niesamodzielnych osób starszych, będącą częścią marszałkowskiego programu dedykowanego seniorom, a także o realizowanym projekcie dotyczącym wzmocnienia motywacji pracowników DPS - ów, polegający na finansowaniu dodatków do wynagrodzeń personelu bezpośrednio pracującego z pensjonariuszami DPS czy zakładów opiekuńczo - leczniczych. W kolejności pani Iwona Welnicka omówiła zjawisko starzenia się społeczeństwa w województwie kujawsko-pomorskim oraz nowatorskie rozwiązania ułatwiające życie seniorom w miejscu zamieszkania. Następnie Pan Marcin Swaczyna poinformował o działaniach województwa w opiece na rzecz kombatanów przez Kujawsko-Pomorską Brygadę Obrony Terytorialnej. Formą wsparcia podczas pandemii są dostarczane kombatanom między innymi ciepłe posiłki, paczki świąteczne itp. Wprowadzono również akcję „Książka dla seniora”, które trafiły do ponad tysiąca osób przebywających na kwarantannie i seniorów.

b) Seminarium „Nowe możliwości i formy współpracy w działalności na rzecz seniorów” – 22 stycznia, Toruń.

Z okazji Dnia Babci i Dziadka w Urzędzie Marszałkowskim spotkali się przedstawiciele instytucji i organizacji działających na rzecz osób starszych. Tematem seminarium były nowe możliwości i formy aktywizacji społecznej seniorów. W spotkaniu wzięli udział przedstawiciele działającej pod skrzydłami Urzędu Marszałkowskiego Wojewódzkiej Rady Polityki Senioralnej, a także zaproszeni przez nich goście, reprezentanci organizacji pozarządowych, uniwersytetów trzeciego wieku i środowisk wiejskich.

Goście wysłuchali prelekcji Wiesława Piekarskiego z Centrum Szkolenia „Panorama” i doktor Jolanty Piekarskiej, nauczycielki ze Szkoły Podstawowej w Jeżewie (powiat świecki), laureatki

nagrody dla osób wyróżniających się w pomocy społecznej Stalowy Anioł 2019, którzy opowiedzieli o niezależności i godności w życiu seniorów, sztafecie pokoleń oraz przedstawili historie trzech niezwykłych senierek. Spotkanie umiliło przedstawienie „Królowna Śnieżka na wesoło” w wykonaniu członków Klubu Seniora „Wrzos”, działającego przy stowarzyszeniu CISTOR SPS.

c) Realizacja audycji telewizyjnych pn.: „Czas na interwencje”⁴

Realizacja i emisja w TVP Bydgoszcz, czterech czterdziestominutowych audycji telewizyjnych pn. "Czas na interwencje" poruszających problemy społeczne takie jak: niepełnosprawność, przeciwdziałanie przemocy czy wsparcie rodzin w zależności od nasilenia problemów opiekuńczo-wychowawczych. Zrealizowano następujące odcinki:

- 08.04. – „Koronawirus – czas szczególnie trudny dla seniorów” – Koronawirus okazał się podstępny, zmienił życie każdego z nas – dzieci nie chodzą do szkół i przedszkoli, większość Polaków – jeśli pracuje – to zdalnie, z domu. Najbardziej zagrożoną grupą społeczną są jednak seniorzy. Jak wygląda dziś ich życie? Na jaką pomoc mogą liczyć? Jak sobie radzą, kto im pomaga, jak radzą sobie rodziny w opiece nad seniorem, co dziś stanowi dla nich trudność, czego się obawiają, gdzie mogą skorzystać ze wsparcia i jakiego rodzaju wsparcie może im zostać zaoferowane (przez jakie instytucje), jaki jest stan psychiczny i emocjonalny? Premierowy odcinek obejrzało 57 552 tys. osób, powtórkę odcinka (następnego dnia) obejrzało 22 513 tys. osób⁵;
- 22.04. – „Problem przemocy domowej podczas izolacji wynikającej z walki z koronawirusem” – pozostanie w domu to najlepszy sposób na walkę z koronawirusem - podkreślają eksperci. Ale co dzieje się, gdy pod jednym dachem, w małej przestrzeni znajdzie się oprawca i ofiara? Czy można skutecznie pomóc ludziom, którzy znaleźli się w tak trudnej sytuacji? W jaki sposób? Psycholodzy i psychoterapeuci alarmują, że brak możliwości wyjścia z domu, do szkoły (co było chwilą wytchnienia dla tych osób) to jest koszmar. Jak dziś im można pomóc? Premierowy odcinek obejrzało 90 499 tys. osób, powtórkę odcinka (następnego dnia) obejrzało 47 992 tys. osób⁶;
- 21.10. – „Komunikacja w rodzinie z nastolatkiem w okresie dojrzewania” – Nastolatek w okresie dojrzewania to mieszanka wybuchowych emocji. Jak z nim rozmawiać, w jaki sposób do niego dotrzeć, aby wytłumaczyć, co się z nim dzieje, ale też ustrzec przed najczęstszymi błędami tego trudnego czasu dla młodego człowieka i jego rodziny? W jaki sposób budować relacje oparte na zaufaniu? Czy przez tzw. bunt okresu

⁴ Wszystkie odcinki dostępne pod adresem: <https://bydgoszcz.tvp.pl/29329164/czas-na-interwencje>

⁵ Badanie zasięgów widowni pasm, w których następowała emisja audycji „Czas na Interwencję” zostało przeprowadzone na podstawie danych dostarczonych przez AGB Nielsen dla kanału TVP3 Regionalna, gdzie grupę odbiorców stanowili widzowie TVP3 Bydgoszcz

⁶ Jw.

dojrzewania można przejść bezpiecznie? Premierowy odcinek obejrzało 117 392 tys. osób, powtórkę odcinka (następnego dnia) obejrzało 5 721 tys. osób ⁷;

- 09.12. – „Ochrona Praw Dziecka” – Prawa dziecka przysługują każdemu dziecku niezależnie od wieku, płci, koloru skóry czy miejsca zamieszkania. Czy dzieci znają swoje prawa i potrafią z nich korzystać? W jaki sposób uczyć, aby wiedziały jak to robić? Premierowy odcinek obejrzało 113 545 tys. osób, powtórkę odcinka (następnego dnia) obejrzało 17 400 tys. osób. ⁸

Celem programu, poza ukazaniem możliwości wsparcia i rozwiązania danego problemu, wyjścia z trudnej sytuacji oraz uwrażliwianie odbiorców na problemy innych jest uczenie reakcji na przemoc, na zaniedbania wobec nieletnich i jednocześnie zachęcanie świadków trudnych sytuacji do ich ujawniania. Przeciętny zasięg wszystkich pasm emisji (powtórkę następnego dnia) to 49.843 tys. widzów. ⁹

d) Realizacja audycji telewizyjnej pn.: „Mocne Wsparcie” ¹⁰

Realizacja i emisja w TVP Bydgoszcz programu „Mocne Wsparcie”, o charakterze społecznym i edukacyjnym, próba odpowiedzi na pytanie - jak i u kogo szukać wsparcia w trudnych sytuacjach. Zrealizowany odcinek w dniu 03.03. poświęcony był przemocy wobec dzieci.

Jakie są jej formy, oznaki oraz jakie są procedury postępowania i pomocy wobec dziecka? Jak zachowuje się dziecko, doświadczające przemocy (psychicznej, fizycznej czy seksualnej), zaniedbywanie dziecka - jakie formy może przybierać? Jakie są konsekwencje stosowania przemocy wobec dziecka? Jak pomóc dziecku, jak pomóc rodzinie, jaka jest odpowiedzialność prawna i odpowiedzialność społeczna. Na te pytania odpowiadali zaproszeni goście - Agata Frohlke, kierownik Specjalistycznego Ośrodka Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Tucholi, psycholog Magdalena Dominiczak oraz Piotr Kozłowski, radca prawny, Kujawsko-Pomorska Niebieska Linia. Premierowy odcinek obejrzało 144 976 tys. widzów, powtórka odcinka cieszyła się również sporym zainteresowaniem, obejrzało ją 55 672 tys. osób ¹¹.

4) Wsparcie emocjonalne i duchowe (pomoc rodzinie w przezwyciężaniu trudnych sytuacji, we wzmacnianiu kompetencji i potencjału członków rodziny) – formy realizacji:

a) przeprowadzenie kampanii o rodzinie – Dlaczego rodzina jest ważna?

⁷ Jw.

⁸ Jw.

⁹ Jw.

¹⁰ Odcinek dostępny pod adresem: <https://bydgoszcz.tvp.pl/46950309/mocne-wsparcie-3032020>

¹¹ Badanie zasięgów widowni pasm, w których nastąpiła emisja odcinka audycji pt.: „MOCNE WSPARCIE”, zostało przeprowadzone na podstawie danych dostarczonych przez Nielsen Audience Measurement (AGB Nielsen Media Research Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie) dla kanału TVP3 Regionalna, gdzie grupę odbiorców stanowili widzowie TVP Bydgoszcz

Brak przestrzeni promocji i wsparcia rodzin, które funkcjonują prawidłowo. Analiza wskazuje, że większość programów, spotów itd. dotyczących wspierania rodziny jest oparta na diagnozie deficytów rodzin. Brakuje wskazania czynników, które są zasobami rodzin. Wychodząc z założenia że bardziej skuteczne są działania związane z rozwojem zasobów niż wyrównywaniem braków, Departament Spraw Społecznych zaproponował spot promujący „zdrową” rodzinę.

CEL KAMPANII:

- promowanie wartości rodziny i więzi międzypokoleniowych;
- pogłębianie świadomości dzieci i młodzieży na temat wartości i roli rodziny w życiu człowieka;
- budowanie bliskości, wzmocnianie więzi rodziny;
- budowanie pozytywnego klimatu wokół rodziny.

Odbiorcami kampanii są mieszkańcy województwa kujawsko-pomorskiego, zarówno dorośli jak i młodzież. Przygotowany spot miał konkretny przekaz:

- Rodzina jest wartością, dobrem nadrzędnym na przestrzeni dziejów, w historii ludzkości nie wynaleziono innego, lepszego sposobu na tworzenie społeczeństwa jak zbiór rodzin - najmniejszych komórek społecznych;
- Rodzina jest naturalnym miejscem i środowiskiem życia człowieka – tu człowiek się rodzi, wychowuje, żyje (i sam pragnie założyć rodzinę) i wśród najbliższych pragnie zakończyć swoje życie;
- Rodzina spełnia podstawowe funkcje – prokreacyjną, opiekuńczą, wychowawczą, ale też integracyjną, socjalizującą, rekreacyjną – zaspakajając wszystkie istotne potrzeby człowieka;
- Zdrowa i silna rodzina jest ważna w każdym momencie życia człowieka, czy ma się 2 czy 80 lat, czy jest się samotnym czy też ma się własną rodzinę czy inną grupę odniesienia (nie ma jak w domu);
- Prawidłowo funkcjonująca rodzina winna być troską nie tylko państwa czy polityków, ale jest to interes każdego człowieka;
- Każdy człowiek winien troszczyć się nie tylko o swoją rodzinę ale też o kondycję innych rodzin i społeczeństwa, gdyż to jest środowisko życia naszych dzieci i wnuków (przyszłych pokoleń).

Spot był emitowany na wyświetlaczach elektronicznych podczas spotkań, konferencji, szkoleń i innych wydarzeń skierowanych do szerszego ogółu społeczności województwa. Był także emitowany w telewizjach wewnętrznych tych jednostek organizacyjnych samorządu województwa, które świadczą usługi dla ludności. Ponadto został zamieszczony na bezpłatnych portalach (m.in. <https://www.youtube.com/user/umwkp/videos>).

5) Wsparcie technologiczne (przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu):

W roku 2020 kontynuowano udzielanie wsparcia 3885 beneficjentom ostatecznym projektu „Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu osób najuboższych oraz niepełnosprawnych I i II edycja.” Wsparcie, realizowane ze środków własnych Samorządu Województwa, polegało na zapewnieniu usługi dostępu do sieci Internet wraz z serwisem łącz internetowych i urządzeń dostępowych do sieci Internet, usługi helpdesku oraz serwisu sprzętu komputerowego i doposażenia, a także ubezpieczenie sprzętu.

W 2020 r. wydatki Samorządu Województwa poniesione na realizację zadania wyniosły 2 449 338,98 zł w tym dotacje przekazane przez Gminy stanowiły 742 406,52 zł. ogólnej kwoty.

Ad 3. W ramach 3 działania: „Wspieranie rodzin w pełnieniu opieki nad osobami niesamodzielnymi realizowane przez inne podmioty w trybie ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie” realizowane było wsparcie poprzez zlecenie realizacji zadań publicznych organizacjom pozarządowym działającym w środowiskach lokalnych w ramach otwartych konkursów ofert oraz w trybie pozakonkursowym, to:

- „*Wspieranie zajęć rozwojowych dla dzieci i młodzieży zagrożonych wykluczeniem społecznym*” – konkurs ofert nr 6 wraz z trybem uproszczonym (planowana kwota 320 000,00 zł – wydano 211 010,31 zł);

W związku z epidemią COVID-19 kilka podmiotów zrezygnowało lub odstąpiło od zawarcia umowy. Ostatecznie w ramach konkursu wraz z trybem uproszczonym 27 podmiotów otrzymało dofinansowanie; zrealizowano 27 projektów m.in.: „*Akademia mądrego dziecka*” – Fundacja Pomocy Samotnym Matkom; „*Wspólny czas nas buduje, uczy, bawi, wychowuje*” - Polski Komitet Pomocy Społecznej; „*Poszerzenie zainteresowań dzieci i młodzieży w wieku 6-19 lat II edycja*” - Stowarzyszenie Klub j Toruń; „*Sportowe wakacje - zajęcia sportowe, edukacyjne i integracyjne dla dzieci i młodzieży ze wsi Pruskie*” - Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Wsi Pruskie; „*Być Razem*” - Zgromadzenie Sióstr

Miłosierdzia św. Wincentego a Paulo Prowincja Chełmińsko Poznańska. Wszystkie projekty służyły poszerzeniu wiedzy i zainteresowań dzieci i młodzieży w wieku 6-19 lat. Zrealizowano m.in.: cykl zajęć edukacyjno- rozwojowych z zakresu edukacji żywieniowej, zajęcia krawiecko – hafciarskie, rekreacyjno-sportowe, techniczno-plastyczne, wycieczki edukacyjne, warsztaty, zajęcia muzyczne, teatralne, zajęcia manualno-plastyczno-koncentracyjne, fotograficzne, uczestnictwo w zajęciach kulturalno-sportowych, warsztaty dziennikarskie, wyjścia na basen, siłownię, kręgielnię, do kina czy teatru, zajęcia integracyjne i inne formy zajęć pozalekcyjnych, warsztaty z Treningu Umiejętności Społecznych, wyjazdy edukacyjno-integracyjne

- „*Wspieranie prac wychowawczych z dziećmi i młodzieżą realizowanych przez organizacje młodzieżowe*” – konkurs ofert nr 7 (planowana kwota 230 000,00 zł – wydano 164.348,34 zł);

Uchwałą 7/276/20 Zarządu Województwa Kujawsko – Pomorskiego z dnia 26 lutego 2020 roku w sprawie rozstrzygnięcia otwartego konkursu ofert 7/2020 pn. „*Wspieranie prac wychowawczych z dziećmi i młodzieżą realizowanych przez organizacje młodzieżowe*”, dofinansowanie otrzymało 12 podmiotów na realizację 12 zadań. W związku z rezygnacją z realizacji zadania przez 2 podmioty podjęta została uchwała Nr 27/1170/20 z dnia 15 lipca 2020 r. zmieniająca do Uchwały Nr 7/276/20 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 26 lutego 2020 r. w sprawie rozstrzygnięcia otwartego konkursu nr 7/2020, co spowodowało zmniejszenie sumy środków przyznanych na dofinansowanie do kwoty 180.000,00 zł., a tym samym zmniejszyła się liczna podmiotów i zadań wykonanych do 10. Zrealizowano m.in. projekty jak: „*Działam, uczę się, zmieniam*” – Chorągiew Kujawsko-Pomorska ZHP/ Hufiec Bydgoszcz Miasto; *HARCOWANIE TO WYZWANIE – metoda harcerska sposobem na organizację czasu wolnego* – Chorągiew Kujawsko-Pomorska ZHP; „*Zwierciadło*” – Stowarzyszenie Społeczno-Kulturalne „Burchat”; „*Zacznij od siebie*” – Uczniowski Klub Sportowy „AsKruszyn” czy „*Z pasją ruszaj na szczyt*” – Uczniowski Klub Sportowy „Cyprianka”. Głównym celem zrealizowanych projektów było krzewienie postawy patriotyzmu wśród dzieci i młodzieży oraz wzrost ich poziomu uspołecznienia i integracji ze społeczeństwem. Zrealizowano zajęcia i zawody sportowe, rajdy, biwaki, obozy, wyjazdy integracyjne, złazy, szkolenia.

- „*Wpieranie aktywizacji i integracji społecznej seniorów*” – konkurs ofert nr 8 (planowana kwota 100 000,00 zł – wydano 71 766,71 zł);

Po ocenie wniosków wybrano 24 oferty, które otrzymały wsparcie Uchwałą Nr 7/274/20 z dnia 26 lutego 2020 r. 5 podmiotów zrezygnowało z realizacji zadań z uwagi na wprowadzone w kraju obostrzenia z powodu pandemii. W związku z tym podjęto uchwałę Nr 27/1171/20 z dnia 15 lipca 2020 r. oraz uchwałę Nr 48 /2040/20 z dnia 2 grudnia 2020 r. w sprawie zmniejszenia budżetu zadania do kwoty 84.200,00 zł. W ramach konkursu dofinansowanie zostało przyznane 19 podmiotom. W ramach trybu uproszczonego przyznano dofinansowanie 2 ofertom. W sumie zostały zrealizowane 21 projektów m.in.: „*Seniorem być - ciekawie żyć*” – Stowarzyszenie Dobrzyniaczy”; „*Sprawni i kreatywni - zajęcia sportowe i integracyjne dla seniorów ze wsi Pruskie*”- Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Wsi Pruskie; „*Życie seniora nie musi być nudne: zajęcia psychoedukacyjno-*

terapeutyczno –zajęciowe” - Stowarzyszenie Niesienia Pomocy Osobom Uzależnionym Od Alkoholu, Osobom Współzależnym Oraz Ofiarom Przemocy "alwernia". Zrealizowane projekty wpłynęły na lepszą integrację osób starszych z młodszym pokoleniem oraz wsparły aktywność społeczną starszych. Odbyły się zajęcia z instruktorem nordic walking, warsztaty z dietetykiem "Piramida zdrowego żywienia", warsztaty rękodzielnicze, rysunkowo-malarskie, rytmiczno-taneczne, teatralne, zajęcia fotograficzno-filmowe, basen, siłownia, kręgielnia, kino, warsztaty wizażu, zwiedzanie pałacu w Ostromecku itp.

- „*Wsparcie działań z zakresu opieki nad osobami przewlekle chorymi*” – konkurs ofert nr 9 (planowana kwota 250 000,00 zł – wydano 246 079,00 zł).

W ramach konkursu dofinansowanie otrzymało 18 podmiotów na realizację 18 projektów np.: „*Okryjmy ich płaszczem troski 2020r.*” – Caritas Diecezji Bydgoskiej; „*Opieka i pielęgnacja osób przewlekle chorych*” – Koło Grudziądzkie Towarzystwo Pomocy im. Św. Brata Alberta; „*Wsparcie działań z zakresu opieki nad osobami przewlekle chorymi*” – Toruńskie Centrum Caritas im. Błogosławionej Marii Karłowskiej; „*Energetyczna Przytulanka*” – Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „Przytulanka; „*COD-Centrum Opieki Domowej przy Stowarzyszeniu Hospicjum Światło*” – Stowarzyszenie Hospicjum Światło. Wszystkie zrealizowane projekty służyły wsparciem osobom przewlekle chorym jak i ich opiekunom i rodzinom. W ramach zadania prowadzona była wypożyczalnia sprzętu rehabilitacyjnego, zakupiono specjalistyczne łóżko z materacem przeciwoleżynowy oraz szafkę przyłóżkową, sprzęt medyczny, przeprowadzono zajęcia indywidualne z psychoterapeutą, zakupiono środki higieniczne i opatrunkowe, przeprowadzono warsztaty psychologiczne, taneczne, pedagogiczne, warsztaty pomagające uzyskać wiedzę o prawidłowej opiece nad osobami długotrwale, obłożnie chorymi. Odbyły się również indywidualne spotkania z rehabilitantami.

- „*Wspieranie rodzin w wypełnianiu funkcji rodzicielskich*” – konkurs ofert nr 18 wraz z trybem uproszczonym (planowana kwota 150 000,00 zł – wydano 148 894,47 zł).

W ramach konkursu (wraz z trybem uproszczonym) dofinansowanie zostało przyznane: 15 podmiotom w trybie konkursowym oraz 6 podmiotom w trybie uproszczonym. Wszystkie projekty (21 projektów) służyły wzmocnieniu potencjału rodziny, rozwojowi umiejętności wychowawczych i rodzicielskich przez organizację spotkań, warsztatów czy kursów dla rodziców lub zajęć wspólnych rodziców i ich dzieci np.: *Rodzina to jest siła!* - RODZICE DZIECIOM Fundacja Dobrej Edukacji; *Miłość i szacunek w rodzinie*” – Specjalistyczna Pomoc Rodzinom „Nadzieja”; *Kreatywne rodziny* – Fundacja Pomocy Samotnym Matkom; *Wspieranie rodzin w pełnieniu funkcji rodzicielskich* – Terenowy Komitet Ochrony Praw Dziecka; *Rodzicielstwo Bliskości* – Stowarzyszenie na rzecz Wspierania Dzieci i Młodzieży Dobry Start; *Wychowanie trudna sztuka, dla rodzica wciąż nauka* – Polski Komitet Pomocy Społecznej.

Zbiorcze zestawienie liczbowe wg wartości i wskaźników właściwych dla CELU 1 Programu prezentuje poniższa tabela:

Tabela 1. Poprawa funkcjonowania rodziny w środowisku lokalnym poprzez tworzenie społecznej sieci jej wsparcia

Lp.	Wskaźnik	Wartość bazowa dla 2013 roku	Wartość osiągnięta		Wartość docelowa do 2020 roku (cały okres realizacji Programu)
			łącznie w latach: 2014 – 2019	w 2020 roku	
1.	Liczba przeprowadzonych szkoleń i warsztatów dla osób pracujących z rodzinami i dziećmi	6	94	6	21
2.	Liczba uczestników szkoleń i warsztatów dla osób pracujących z rodzinami i dziećmi	340	2209	223	1500
3.	Liczba przeprowadzonych akcji społecznych na rzecz promowania wartości rodziny i dziecka	3	17	3 ¹²	24
4.	Liczba Regionalnego Centrum dla Rodzin	0	0	1	1
5.	Liczba Lokalnych Centrów dla Rodzin	0	0	23	23 jednostek lokalnych
6.	Liczba raportów z badań i analiz przeprowadzonych przez Regionalne Centrum dla Rodzin	0	0	Brak danych	6

¹² Akcje społeczne rozumiane są jako zestaw różnych działań (zdarzeń) zaplanowanych w konkretnym czasie, skierowanych do określonej grupy docelowej, której celem jest doprowadzenie do wzrostu wiedzy, zmiany myślenia, zachowania wobec określonego problemu społecznego. W 2020 roku w ramach akcji społecznych zrealizowano: cykl audycji telewizyjnych „Czas na interwencje” i „Mocne Wsparcie” oraz kontynuowano realizację kampanii o rodzinie – Dlaczego rodzina jest ważna?

7.	Liczba beneficjentów ostatecznych działań konkursowych	Wartość wskaźnika była niemożliwa do określenia na etapie projektowania Programu	43 886	6521 ¹³	Wartość wskaźnika nie została określona
----	--	--	--------	--------------------	---

CEL 2: Zwiększenie dostępności usług dla rodzin ze szczególnymi potrzebami

Działania zaplanowane dla realizacji tego celu to:

1. Opracowanie i wdrożenie Kujawsko-Pomorskiej Karty Dużej Rodziny,
2. Zainicjowanie prac na rzecz wprowadzenia Kujawsko-Pomorskiego Bonu Wsparcia Rodziny poprzez projekty pilotażowe.

Ad. 1. Opracowanie i wdrożenie Kujawsko-Pomorskiej Karty Dużej Rodziny

W związku z upowszechnieniem się ogólnopolskiej Karty Dużej Rodziny, jest ona wykorzystywana jako dokument potwierdzający uprawnienia do korzystania z wprowadzonych także przez samorząd województwa kujawsko-pomorskiego uprawnień dla rodzin wielodzietnych.¹⁴ To rozwiązanie pozwala na korzystanie z uprawnień w ramach ogólnopolskiej Karty Dużej Rodziny i Kujawsko-Pomorskiego komponentu Karty Dużej Rodziny na podstawie jednej karty.¹⁵

Ad. 2. Działania na rzecz wprowadzenia Kujawsko-Pomorskiego Bonu Wsparcia Rodziny

Wprowadzenie Kujawsko-Pomorskiego Bonu Wspierania Rodziny od samego początku w swym zamyśle miało być przedsięwzięciem finansowanym ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego w perspektywie czasowej 2014 – 2020.

Sprawozdanie z realizacji zadania za 2020 rok:

¹³ Ilość beneficjentów ostatecznych z podziałem na poszczególne konkursy w 2020 r. (osoby tj.: dzieci, młodzież, dorośli i osoby starsze): konkurs nr 6 – ok. 906; konkurs nr 7 – ok. 3314; konkurs nr 8 – ok. 608; konkurs nr 9 – ok. 597 oraz konkurs nr 18 – 1096.

¹⁴ Uchwała Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego Nr 44/1459/14 z dnia 22 października 2014 r. w sprawie zwiększenia dostępności usług dla rodzin z województwa kujawsko-pomorskiego objętych rządowym programem dla rodzin wielodzietnych. Uchwała określa zasady i ramy działania Kujawsko-Pomorskiego komponentu Karty Dużej Rodziny.

¹⁵ Dostrzegając zbieżność obu propozycji Zarząd Województwa podjął decyzję o otwarciu oferty zniżek, oferowanych przez kujawsko-pomorskie samorządowe jednostki organizacyjne i podmioty prawne, dla których Samorząd Województwa jest organem właścicielskim, dla rodzin z obszaru całego kraju w ramach ogólnopolskiej KDR. W dniu 2 lipca 2015 r. na zaproszenie Pana Piotra Całbeckiego, Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego Pan Władysław Kosiniak-Kamysz, Minister Pracy i Polityki Społecznej, razem z Panem Marszałkiem uroczystie podpisali umowę o włączeniu oferty podmiotów samorządowych województwa kujawsko-pomorskiego do ogólnopolskiej Karty Dużej Rodziny.

Projekt realizowany w okresie od 01.04.2019 do 31.03.2021 r. (decyzją Instytucji Zarządzającej wydłużony o dodatkowe 3 m-ce – do 30.06.2021 r.) na terenie Województwa Kujawsko-Pomorskiego dla osób w wieku aktywności zawodowej wyłączonych z rynku pracy z powodu sprawowania opieki nad dziećmi do lat 3 lub powracających na rynek pracy po urloпах macierzyńskich, rodzicielskich lub wychowawczych oraz dla osób pracujących, sprawujących opiekę nad dziećmi w wieku do lat 3. Wsparcie w postaci voucherów na: niania maksymalnie do 800 zł miesięcznie/żłobek maksymalnie do 800 zł miesięcznie/opiekun dzienny maksymalnie do 600 zł miesięcznie/klub dziecięcy maksymalnie do 600 zł miesięcznie.

Uchwała nr 4/92/19 z dnia 31.01.2019 r. dotyczy podjęcia decyzji o dofinansowaniu projektu partnerskiego „Aktywna mama, aktywny Tata” Nr RPKP.08.04.01-04-0038/18, realizowanego przez ROPS w Toruniu wraz z 10 partnerami, tj. Miejskim Ośrodkiem Pomocy Rodzinie w Toruniu, Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Bydgoszczy, Miejskim Ośrodkiem Pomocy Rodzinie we Włocławku, Miejskim Ośrodkiem Pomocy Rodzinie w Grudziądzu, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Inowrocławiu, Powiatowym Urzędem Pracy w Toruniu, Powiatowym Urzędem Pracy w Bydgoszczy, Powiatowym Urzędem Pracy we Włocławku, Powiatowym Urzędem Pracy w Grudziądzu oraz Powiatowym Urzędem Pracy w Inowrocławiu.

Ogólna wartość projektu: 12.922.277,50 zł, w tym przyznane dofinansowanie w kwocie 12.276.163,62 zł (10.983.935,87 zł - UE; 1.292.227,75 zł -budżet państwa), wkład własny: 646.113,88 zł.

W ramach całego projektu zaplanowano objęcie wsparciem 1000 uczestników, w tym: ROPS w Toruniu – 300, MOPR w Toruniu - 300, MOPS w Bydgoszczy – 100, MOPR w Grudziądzu – 100, MOPR we Włocławku – 100, PCPR w Inowrocławiu – 100.

W 2020 r. w ramach drugiego naboru do Projektu podpisano 541 umów, w tym 379 to umowy z osobami pracującymi, tzw. grupa A oraz 162 to umowy osób wyłączonych z rynku pracy /powracających na rynek pracy/bezrobotnych, tzw. grupa B.

461 umowy realizowano w 2020 r. jako kontynuację w ramach umów podpisanych w I naborze, tj. w 2019 r.

W 2020 r. zrefundowano koszty opieki nad dzieckiem w postaci:

- 1) niani – 401 uczestnikom projektu
- 2) żłobka – 566 uczestnikom projektu
- 3) opiekuna dziennego – 30 uczestnikom projektu
- 4) klubu dziecięcego – 81 uczestnikom projektu

Łączna kwota w ramach pokrycia kosztów na opiekę nad dziećmi w 2020 r. to 5 026 807,89 zł, w tym: niania – 2 273 820,89 zł i pozostałe formy wsparcia (żłobek, opiekun dzienny, klub dziecięcy) – 2 752 987,00 zł.

CEL 3: Wzmocnienie rodzicielstwa i poprawa funkcjonowania pieczy zastępczej

Dla realizacji zdefiniowanego powyżej celu zaplanowano trzy działania:

1. Wspieranie rodzin zastępczych (prowadzenie procedur adopcyjnych, poradnictwo, szkolenia) i optymalizacja procedur adopcyjnych,
2. Prowadzenie działań informacyjnych i promocyjnych w zakresie pieczy zastępczej,

3. Rozwój infrastruktury instytucjonalnych form pieczy zastępczej realizowanych poprzez utworzenie Interwencyjnego Ośrodka Preadopcyjnego oraz Regionalnej Placówki Opiekuńczo-Terapeutycznej.

Ad. 1. Organizowanie i prowadzenie ośrodków adopcyjnych¹⁶ należy do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej realizowanych przez samorząd województwa.¹⁷

W województwie kujawsko-pomorskim realizacja przedmiotowych działań odbywa się w ramach funkcjonowania: jednostki organizacyjnej samorządu województwa tj. Kujawsko-Pomorskiego Ośrodka Adopcyjnego w Toruniu¹⁸. Dodatkowo Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego Uchwałą Nr 46/2103/19 z dnia 28 listopada 2019 r. ogłosił otwarty konkurs ofert 1/2020 na wykonywanie zadań publicznych związanych z realizacją zadań zleconych Samorządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego w latach 2020-2024 w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej przez podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego w obszarze wspierania działań z zakresu opieki adopcyjno-wychowawczej pn. „Prowadzenie niepublicznych ośrodków adopcyjnych w województwie kujawsko-pomorskim na lata 2020-2024” (od 2012 do 2019 roku samorząd województwa kujawsko-pomorskiego współfinansował działalność 2 niepublicznych ośrodków adopcyjnych w regionie). Celem ogłoszenia przedmiotowego konkursu ofert było wyłonienie ofert i zlecenie prowadzenia niepublicznych ośrodków adopcyjnych w województwie kujawsko-pomorskim na lata 2020-2024 podmiotom prowadzącym działalność pożytku publicznego. Spośród wszystkich ofert poddanych ocenie merytorycznej do dofinansowania wybrano 2 oferty. W ten sposób w województwie kujawsko-pomorskim funkcjonują 2 ośrodki prowadzone przez organizacje pozarządowe tj. Diecezjalny Ośrodek Adopcyjno-Opiekuńczy w Toruniu oraz Ośrodek Adopcyjny Caritas Diecezji Bydgoskiej im. Św. Jana Pawła II w Bydgoszczy. Kwota dofinansowania przeznaczona na realizację nowo wybranych zadań w ramach otwartego konkursu nr 1/2020 wynosi 430,000.00 zł. na dany rok.

Wysokość dotacji jest w każdym roku realizacji zadania ustalana odrębnie w zależności od poziomu zaangażowania środków budżetu państwa w ramach dotacji celowej.

Realizacja procedur związanych z przebiegiem procesu adopcyjnego należy do wyłącznej kompetencji ośrodków adopcyjnych. Ich zadania, określone w ustawie o wspieraniu rodziny, obejmują, w szczególności, kwalifikację dzieci zgłoszonych do przysposobienia, poszukiwanie kandydatów do pełnienia funkcji rodziny adopcyjnej właściwej ze względu na potrzeby dziecka i ich przygotowanie, a także współpracę z podmiotami właściwymi w zakresie wspierania rodziny w celu m.in. pozyskiwania informacji o dzieciach kwalifikujących się do przysposobienia.¹⁹

¹⁶ Art. 184 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U.2021 poz. 159)

¹⁷ (zgodnie z art. 14 ust.1 pkt 4a ustawy z dnia 5 czerwca 1998r. o samorządzie województwa, samorząd województwa wykonuje zadania o charakterze wojewódzkim określone ustawami w szczególności w zakresie m.in. wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej. W celu wykonywania zadań, województwo na mocy art. 8 ust. 1 ww. ustawy, tworzy wojewódzkie samorządowe jednostki organizacyjne oraz może zawierać umowy z innymi podmiotami (Dz.U. 2020 poz. 1668.)

¹⁸ Powołany na podstawie Uchwały Nr XVI/ 303/11 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 19 grudnia 2011 roku, w sprawie utworzenia i nadania statutu Kujawsko – Pomorskiemu Ośrodkowi Adopcyjnemu w Toruniu

¹⁹ Art. 156 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej

a) Kujawsko-Pomorski Ośrodek Adopcyjny w Toruniu ²⁰.

Ośrodek realizuje zadania z zakresu administracji rządowej i innych zadań zleconych ustawami samorządowi województwa finansowanych z dotacji celowych budżetu państwa poprzez utworzone w tym celu zadanie pod nazwą „Kujawsko-Pomorski Ośrodek Adopcyjny w Toruniu – utrzymanie jednostki”. Podstawą wprowadzenia do budżetu środków na to zadanie były decyzje Wojewody Kujawsko-Pomorskiego:

Nr WFB.I.3110.1.1.2020 z dnia 16 kwietnia 2020 r. na kwotę 1.524.000 zł,

Nr WFB.I.3120.3.51.2020 z dnia 24 lipca 2020 roku na kwotę 26.000 zł,

Nr WFB.I.3120.2.69.2020 z dnia 5 sierpnia 2020 roku na kwotę 937.280 zł,

Nr WFB.I.3120.3.89.2020 z dnia 13 listopada 2020 roku na kwotę 154.000 zł.

Plan finansowy jednostki na dzień 31.12.2020 r. wynosił 2.641.280 zł. natomiast wykonane wydatki to 2.641.123,56 zł. (tj. 99,99% wykonania planu finansowego). Zgodnie z projektem budżetu środki te zostały przeznaczone na wydatki związane z utrzymaniem i funkcjonowaniem jednostki oraz działania promocyjne zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Na wydatki złożyły się:

- wynagrodzenia osobowe i bezosobowe wraz z pochodnymi oraz odpisy na ZFŚS pracowników czterech Oddziałów Ośrodka zatrudnionych na 33,83 etatu – 2.337.406,16 zł,
- oraz na pozostałe wydatki – w wysokości 303.717,40 zł tj.:
 - opłaty za media: energię ciepłą, elektryczną, wodę, ścieki, usługi telekomunikacyjne, wywóz odpadów, podatek od nieruchomości, ubezpieczenie majątkowe, czynsz najmu pomieszczeń,
 - usługi doradcze z zakresu ochrony danych osobowych, usługi informatyczne, naprawa i konserwacja urządzeń biurowych w tym zakup części do napraw, usługi transportowe, pocztowe, badania okresowe pracowników, usługi w zakresie BHP, p-poż, OC itp.,
 - partycypację w kosztach remontu dachu zgodnie z podpisaną umową na najem pomieszczeń na potrzeby oddziału K-POA w Bydgoszczy,
 - zakup środków czystości, środków zabezpieczających i dezynfekujących w celu zabezpieczenia pracowników i przeciwdziałaniu pandemii COVID-19,
 - zakup materiałów biurowych i tonerów,
 - zakup sprzętu biurowego w tym: 4 laptopów oraz 4 pakietów Office w celu wyposażenia oddziałów Ośrodka w sprzęt do pracy zdalnej w czasie pandemii,
 - wyjazdy i przejazdy służbowe pracowników m. in. na wywiady adopcyjne, monitorowanie i nadzór nad przebiegiem osobistej styczności kandydatów na rodziny adopcyjne z dziećmi, zespoły ds. okresowej oceny sytuacji dziecka.

Niewykorzystane środki na dzień 31.12.2020 r. to 156,44 zł co stanowi 0,01% przyznanej dotacji. Przyczyną niewykorzystania kwoty dotacji w ww. wysokości były groszowe pozostałości po opłaceniu faktur w poszczególnych paragrafach klasyfikacji budżetowej jak

²⁰ Więcej informacji na stronie: <http://www.k-poa.torun.pl/>

również brak możliwości rozliczenia paragrafu 4120 tj. składki na Fundusz Pracy i SFWON z uwagi na fakt, iż nie wszyscy pracownicy płacą składki na te fundusze.

Liczbowe określenie skali działań podjętych przez K-POA w Toruniu (wraz z oddziałami w Bydgoszczy, Włocławku i Jaksicach) w 2020 roku:

- 100 osób ukończyło szkolenie dla kandydatów na rodziców adopcyjnych
- 3 746 osób skorzystało z działalności diagnostyczno-konsultacyjnej Ośrodka
- Liczba nowopowstałych rodzin adopcyjnych: 109
- Liczba dzieci przysposobionych do adopcji: 126
- Udzielono 640 razy wsparcia psychologiczno-pedagogicznego
- 12 osób ukończyło szkolenie dla kandydatów na rodziny zastępcze

b) Diecezjalny Ośrodek Adopcyjno-Opiekuńczy w Toruniu otrzymał w roku 2020 na wsparcie procedur adopcyjnych 250 000,00 zł, kwota ta została przeznaczona na: wynagrodzenia pracowników (przeprowadzenie szkoleń dla rodzin adopcyjnych, szkoleń na rodziny zastępcze, kwalifikacja dzieci czy poradnictwo). Zakupiono materiały szkoleniowe (arkusze do testów psychologicznych) i artykuły spożywcze. Zakupiono również materiały biurowe, środki czystości, pokryto koszty podróży służbowych, regulowano: koszty eksploatacyjne, utrzymanie strony internetowej (opłata roczna za domenę) oraz opłaty pocztowe i telekomunikacyjne. W ramach wyposażenia biura zakupiono: urządzenie wielofunkcyjne; laptopy wraz z akcesoriami ze względu na zły stan techniczny posiadanych komputerów, oprogramowanie MS Office wraz z kosztem usługi informatycznej, aktualizację oprogramowania kadrowo-księgowego; metalowe, zamykane szafy na akta; sofę, stół konferencyjny oraz regały na zabawki i książki wraz z tablicą edukacyjną ścienną. Dokonano remontu i malowania ścian w 2 pomieszczeniach Ośrodka ze względu na zły stan ścian po zalaniu z nieszczelnego dachu.

Liczbowe określenie skali działań podjętych przez Ośrodek w 2020 roku:

- Szkolenia: 2 grupy (34 osoby) w ramach autorskiego programu „Adopcja jako dar miłości”. Wydano 58 opinii o kwalifikacjach osobistych dla kandydatów do przysposobienia dziecka.
- Warsztaty z zakresu wzmacniania prawidłowej motywacji kandydatów do przysposobienia dziecka dla 34 osób.
- Przeprowadzono diagnozy psychologiczne dla 55 osób oraz wywiady adopcyjne dla kandydatów do adopcji 30x.
- Zakończono procedury przysposobienia 22 dzieci (uprawomocnione postanowienia sądów) W trakcie procedury jest 16 dzieci.
- Liczba nowopowstałych rodzin adopcyjnych: 20.
- Oferowano pomoc psychologiczną i pedagogiczną.
- Prowadzono poradnictwo: 957x, w tym dla rodzin przysposabiających 895x i dla rodzin naturalnych 62x.

- Udzielono wsparcia psychologiczno-pedagogicznego w postępowaniu postadopcyjnym 166x.
- Na bieżąco kwalifikacja dzieci: 14, dokonano doboru rodziny dla 41 dzieci.
- Współpraca z sądami opiekuńczymi, m.in. dla 37 dzieci złożono wnioski o przysposobienie.
- Sprawowanie nadzoru nad przebiegiem pieczy i składanie sprawozdań do sądów (psycholog 40x badał więź powstałą między przysposabiającymi a przysposabianym w okresie pieczy).
- Wydano 12 opinii w trybie artykułu 586 §4 i 5 kpc.
- Przeszkolono 15 osobową grupę kandydatów na rodziców zastępczych i wydano 15 świadectw ukończenia szkolenia.
- Współpraca z rodzinami i instytucjonalnymi formami opieki zastępczej, OPS, Domem Samotnej Matki, Centralnym i Wojewódzkim Bankiem Danych.
- Promowano ideę adopcji poprzez informacje na facebooku, stronie internetowej, poprzez plakaty, ulotki, te czki, wykłady dla studentów oraz na spotkaniach przedmażeńskich.
- Zapewnienie opieki nad kobietami w ciąży i samotnie wychowującymi dzieci.²¹

c) Na utrzymanie i funkcjonowanie **Ośrodka Adopcyjnego Caritas Diecezji Bydgoskiej im. Św. Jana Pawła II w Bydgoszczy** w roku 2020 przyznano dotację w wysokości 180 000,00 zł, kwota została wydatkowana na: wynagrodzenia: kierownika – pedagoga 1 (3/4 etatu), wynagrodzenie pedagoga 2 (1/2 etatu), wynagrodzenie psychologa 1 (w m-cu I/2020 - 1/4 etatu, a w miesiącach II i III/2020 – 1/8 etatu od miesiąca IV/2020 nie pracuje), wynagrodzenie psychologa 2 (w m-cu I i II/2020 - 1/4 etatu, a w miesiącach III i IV/2020 – 1/8 etatu od miesiąca V/2020 nie pracuje). W miesiącu III/2020 zatrudniono nowego psychologa (na 1/4) – wydatkowano na wynagrodzenie psychologa zatrudnionego od III/2020 na 1/4, a od IX/2020 roku na 3/8 etatu. Powyższe osoby zatrudniane są na umowę o pracę. Jednocześnie Ośrodek zatrudnia psychologów na umowy cywilnoprawne. Dodatkowo dokonano zakupu: - materiałów papierniczych, pomocy dydaktycznych i testów psychologicznych, - finansowano materiały reklamowe, informacyjne, plakaty, ulotki, - pokryto koszty podróży służbowych, - zakup art. do poczęstunku, - wydatkowano środki na szkolenia pracowników ośrodka. W ramach kosztów administracyjnych wydatkowano środki na pokrycie kosztów wynagrodzeń dla specjalisty ds. rozliczeń, materiałów biurowych, telefonów, opłat pocztowych oraz na wyposażenie i meble biurowe.

Liczbowe określenie skali działań podjętych przez Ośrodek w 2020 roku:

- Diagnoza kandydatów do przysposobienia – 40 osób (18 małżeństw, 4 os. samotne)
- Szkolenie kandydatów do przysposobienia – 2 grupy szkoleniowe: I grupa (4 rodziny) rozpoczęcie szkolenia 25 lipca 2020 r. – planowane zakończenie styczeń 2021 r.;

²¹ Więcej informacji na stronie: <http://doao-torun.pl/>

II grupa (4 rodziny) rozpoczęcie szkolenia 14 grudnia 2020 r. – planowane zakończenie 2021 r.

- Liczba nowopowstałych rodzin adopcyjnych: 8
- Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach adopcyjnych – 9 dzieci
- Przygotowanie cyklu wykładów dla rodzin „Rozmowy o adopcji – Adopcja. Polecam! – Adopcja. Dom. Rodzina” oraz 6 wykładów/nagrań video do dalszego udostępniania – Warsztaty psychoedukacyjne dla rodzin adopcyjnych (1. Historia rodzinna, 2. Relacja Małżeńska, 3. Oczekiwania rodziców – możliwości dzieci, 4. Dylematy szkolne, 5. Jawność adopcji, 6. Zasoby
- Pomoc i wsparcie pedagogiczno-psychologiczne dla istniejących rodzin adopcyjnych konsultacje indywidualne – 105 konsultacji
- Współpraca z instytucjami i organizacjami z obszaru pomocy społecznej oraz sądami
- Promowano ideę adopcji poprzez działania informacyjne i edukacyjne jak: dyżur telefoniczny, strona internetowa, facebook:
 - akcja edukacyjna - „Adopcyjny Alfabet”
 - akcja promocyjna - „Adopcja. Polecam!”; „Adopcja Nowenna na urodziny Patrona Ośrodka – Jana Pawła II”; „Adopcja. Polecam! Przyjmij dziecko, które Cię potrzebuje”; „Adopcja. Polecam! Czas oczekiwania”; „Adopcja. Jak to jest?”
- Pomoc i wsparcie rodzin biologicznych, w tym matek zamierzających wyrazić zgodę na przysposobienie – 10 rodzin (14 osób)²²

Ad.2. Z art. 156 ust. 1 pkt 1a ustawy o wspieraniu rodziny wynika obowiązek poszukiwania przez ośrodki adopcyjne kandydatów do przysposobienia dziecka. Wszystkie ośrodki adopcyjne podejmowały działania propagujące adopcję, których celem było pozyskiwanie kandydatów na rodziców adopcyjnych. Polegały one m.in. na: zamieszczaniu na stronach internetowych ośrodków informacji o tematyce adopcyjnej, kolportażu książek, ulotek, plakatów, biuletynów, udziale pracowników ośrodków w audycjach radiowych, telewizyjnych, reportażach, wypowiedziach w artykułach prasowych, organizowaniu spotkań rodzin adopcyjnych.

W ramach działań informacyjnych i promocyjnych w zakresie pieczy zastępczej Kujawsko-Pomorski Ośrodek Adopcyjny w Toruniu przeprowadził w 2020 roku następujące działania:

- udział w konferencjach, zjazdach, sympozjach – 10
- spotkania z dyrektorami instytucjonalnej pieczy zastępczej – 8
- kampanie promujące ideę adopcji (drzwi otwarte, audycje radiowo-telewizyjne, prasa, publikacje, festyn promujący ideę adopcji) – 8

²² Więcej informacji na stronie: <http://www.bydgoszcz.caritas.pl/pl/o-nas/placowki-caritas-diecezji-bydgoskiej/osrodek-adopcyjny-im-bl-jana-pawla-ii/>

Ad. 3. Rozwój infrastruktury instytucjonalnych form pieczy zastępczej realizowanych poprzez utworzenie Interwencyjnego Ośrodka Preadopcyjnego oraz Regionalnej Placówki Opiekuńczo-Terapeutycznej.

Rekomendacje dotyczące utworzenia Interwencyjnego Ośrodka Preadopcyjnego oraz Regionalnej Placówki Opiekuńczo-Terapeutycznej, zostały zawarte w Raporcie z realizacji „Kujawsko-Pomorskiego Programu Wspierania Rodziny na lata 2014-2022” za 2018 rok. W roku 2020 sytuacja w tym zakresie nie zmieniła się, rekomendacje są nadal aktualne.

Zbiorcze zestawienie liczbowe wg wartości i wskaźników właściwych dla CELU 3 Programu prezentuje poniższa tabela:

Tabela 2. Wzmocnienie rodzicielstwa i poprawa funkcjonowania pieczy zastępczej. Dane dla roku 2020

Lp.	Wskaźnik	Wartość bazowa dla 2013 roku	Wartość osiągnięta		Wartość docelowa do 2020 roku (cały okres realizacji Programu)
			łącznie w latach 2014 - 2019	w 2020 roku	
1.	Liczba nowopowstałych rodzin adopcyjnych	187	929	137	1320
2.	Liczba dzieci przysposobionych do adopcji	250	1045	157	1800
3.	Liczba kampanii promujących adopcje zrealizowanych przez Kujawsko-Pomorskie Centrum Adopcyjne	0	33	8	4
4.	Liczba utworzonych Interwencyjnych Ośrodków Preadopcyjnych	0	0	0	1
5.	Liczba utworzonych Regionalnych Placówek Opiekuńczo-Terapeutycznych	0	0	0	1

Podsumowanie

Epidemia Covid-19 wpłynęła ograniczająco na szereg działań zaplanowanych wcześniej do wykonania na rok 2020, realizowanych tradycyjnie corocznie.

Działania zrealizowane w 2020 r. w ramach Programu sfinansowane zostały z zadań zapisanych w budżecie województwa kujawsko-pomorskiego pod nazwą:

- ❖ Kujawsko-Pomorski Program Wspierania Rodzin - W/N/855/7/Progr.Ws.Rodz.;
- ❖ GRANTY – Wspieranie zajęć rozwojowych dla dzieci i młodzieży zagrożonych wykluczeniem społecznym – W/N/855/8/Granty;
- ❖ GRANTY – Wspieranie prac wychowawczych z dziećmi i młodzieżą realizowanych przez organizacje młodzieżowe – W/N/855/9/Granty;
- ❖ GRANTY – Wspieranie aktywizacji i integracji społecznej seniorów – W/N/855/10/Granty;
- ❖ GRANTY – Wsparcie działań z zakresu opieki nad osobami przewlekle chorymi – W/N/855/11/Granty;
- ❖ GRANTY – Wspieranie działań z zakresu opieki adopcyjno-wychowawczej – W/N/855/4/Granty;
- ❖ GRANTY – Wspieranie rodzin w wypełnianiu funkcji rodzicielskich – W/N/855/12/Granty;
- ❖ W/N/855/13/WRPS – Wojewódzka Rada ds. Polityki Senioralnej;
- ❖ Kujawsko-Pomorski Ośrodek Adopcyjny w Toruniu – utrzymanie jednostki – W/N/855/3/Utrzym.J;
- ❖ Rodzina w Centrum – 2 D/N/RPO2/9.3.2/3;
- ❖ Wsparcie zatrudnienia osób pełniących funkcje opiekuńcze – W/N/852/41/RPO2/8.4.1

Działania na rzecz rodzin w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, są realizowane poprzez „Wojewódzki program przeciwdziałania przemocy w rodzinie dla województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020”. Raport z realizacji przedmiotowego Programu za rok 2020 został przekazany odrębnie właściwej merytorycznie Komisji Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego.

Wydatki na realizację poszczególnych CELÓW Programu przedstawiono w Tabeli 3

Tabela 3. Podsumowanie wydatków poniesionych w roku 2020 na realizację Programu²³

Lp.	Działanie	Kwota w zł
Cel 1. Poprawa funkcjonowania rodziny w środowisku lokalnym poprzez tworzenie społecznej sieci wsparcia		
1.	Utworzenie Regionalnego Centrum Wspierania Rodziny	Środki nie ujęte w planie działań programu na 2020 rok

²³ Dane na podstawie Sprawozdań z wykonania planu finansowego zadań budżetowych za 2020 rok

2.	Wszelchstronna promocja rodziny	61 213,79
3.	Wspieranie rodzin w pełnieniu opieki nad osobami niesamodzielnymi realizowana przez inne podmioty w trybie ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie	842 098,83
Cel 2. Zwiększenie dostępności usług dla rodzin ze szczególnymi potrzebami		
1.	Opracowanie i wdrożenie Kujawsko-Pomorskiej Karty Dużej Rodziny	0,00
2.	Zainicjowanie prac na rzecz wprowadzenia Kujawsko-Pomorskiego Bonu Wsparcia Rodziny poprzez projekty pilotażowe	Środki nie ujęte w planie działań programu na 2020 rok
Cel 3. Wzmocnienie rodzicielstwa i poprawa funkcjonowania pieczy zastępczej		
1.	Wspieranie rodzin zastępczych i optymalizacja procedur adopcyjnych	3 071 123,56 ²⁴
2.	Prowadzenie działań informacyjnych i promocyjnych w zakresie pieczy zastępczej ²⁵	
3.	Rozwój infrastruktury instytucjonalnych form pieczy zastępczej realizowanych poprzez utworzenie Interwencyjnego Ośrodka Preadopcyjnego oraz Regionalnej Placówki Opiekuńczo-Terapeutycznej	0,00
Razem		3 974 436,18

²⁴ Dotacja celowa z budżetu państwa

²⁵ Przedmiotowe koszty zostały uwzględnione w kategorii *Wspieranie rodzin zastępczych i optymalizacja procedur adopcyjnych* – ośrodki ze względu na jednorodne koszty osobowe nie prowadzą wydzielonej księgowości dla zadań promocyjnych